

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА)
на ден 31 декември 2017

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	АКТИВА:				
1.	A. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	001		13.982.608.027	13.710.798.403
2.	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	002		2.683.420.469	2.306.219.478
3.	Издатоци за развој	003			
4.	Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	004	7	2.461.666.511	2.119.832.390
5.	Гудвил	005			
6.	Аванси за набавка на нематеријални средства	006			
7.	Нематеријални средства во подготовка	007	7	221.753.958	186.387.088
8.	Останати нематеријални средства	008			
9.	II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	009		10.904.014.897	10.997.557.521
10.	Недвижности (011+012)	010		3.488.990.662	3.644.094.636
10.a.	Земјиште	011	8	27.878.069	27.833.334
10.b.	Градежни објекти	012	8	3.461.112.593	3.616.261.302
11.	Постройки и опрема	013	8	4.203.105.034	4.529.230.559
12.	Транспортни средства	014	8	144.015.681	165.496.225
13.	Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	015	8	481.226.574	524.536.077
14.	Биолошки средства	016			
15.	Аванси за набавка на материјални средства	017		4.552.834	2.783.450
16.	Материјални средства во подготовка	018	8	2.582.124.112	2.131.416.574
17.	Останати материјални средства	019			
18.	III. ВОЈУВАЊЕ ВО НЕДВИЖНОСТИ	020			
19.	IV. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (022+023+024+025+026+030)	021		109.329.727	115.239.527
20.	Вложување во подружници	022			
21.	Вложувања во придружени друштва и учества во заеднички вложувања	023			
22.	Побарувања по дадени долгорочни заеми на поврзани друштва	024			
23.	Побарувања по дадени долгорочни заеми	025		44.792.513	54.261.596
24.	Вложувања во долгорочни хартии од вредност (027+028+029)	026		63.924.890	60.365.606
24.a.	Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	027			
24.b.	Вложувања во хартии од вредност кои се расположиви за продажба	028			
24.v.	Вложувања во хартии од вредност според објективната вредност преку добивката или загубата	029		63.924.890	60.365.606
25.	Останати долгорочни финансиски средства	030		612.324	612.325
26.	V. ДОЛГОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (032+033+034)	031		285.842.934	291.781.877
27.	Побарувања од поврзани друштва	032			
28.	Побарувања од купувачи	033	9	285.842.934	291.781.877
29.	Останати долгорочни побарувања	034			
30.	VI. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	035			
31.	Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	036		4.093.033.378	4.591.112.331
32.	I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	037		338.121.560	438.320.323
33.	Залихи на сировини и материјали	038		94.680.362	106.691.901
34.	Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	039		15.856.137	14.397.795
35.	Залиха на недовршени производи и полупроизводи	040			
36.	Залиха на готови производи	041			
37.	Залиха на трговски стоки	042		227.585.061	317.230.627
38.	Залиха на биолошки средства	043			
39.	II. СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	044			5.165.769
40.	III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	045		2.552.031.268	3.033.312.642
41.	Побарувања од поврзани друштва	046	16	222.454.203	392.512.798
42.	Побарувања од купувачи	047	9	2.231.766.288	2.524.805.128
43.	Побарувања за дадени аванси на добавувачи	048		55.055.692	74.305.075
44.	Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	049		14.174.631	12.844.962
45.	Побарувања од вработени	050		24.820.457	25.059.407
46.	Останати краткорочни побарувања	051		3.759.997	3.785.272
47.	IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	052		680.505.585	178.457.047
48.	Вложувања во хартии од вредност (054+055)	053			
48.a.	Вложувања кои се чуваат до доспевања	054			
48.b.	Вложувања според објективната вредност преку добивката или загубата	055			
49.	Побарувања по дадени заеми на поврзани друштва	056			
50.	Побарувања по дадени заеми	057			
51.	Останати краткорочни финансиски средства	058		680.505.585	178.457.047
52.	V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	059		522.374.965	941.022.319
52.a.	Парични средства	060	10	242.362.118	295.989.623
52.b.	Парични еквиваленти	061		280.012.847	645.032.696
53.	VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (АВР)	062		356.092.519	321.762.627
54.	ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	063		18.431.733.924	18.628.839.130
55.	В. ВОЊБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	064		79.534.567	72.199.316

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА)
на ден 31 декември 2017

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	ПАСИВА:				
56.	A. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+077-078)	065		14.163.408.842	13.830.156.349
57.	I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	066	11	9.583.887.733	9.583.887.733
58.	II. ПРЕМИИ НА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	067		540.659.375	540.659.375
59.	III. СОПСТВЕНИ АКЦИИ (-)	068	11	3.738.357.350	3.738.357.351
60.	IV. ЗАПИШАН, НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ (-)	069			
	V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ				
61.	НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	070		867.477.042	867.477.042
62.	VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	071		980.679.729	980.679.729
63.	Законски резерви	072		958.388.773	958.388.773
64.	Статутарни резерви	073			
65.	Останати резерви	074		22.290.956	22.290.956
66.	VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	075		4.344.211.599	4.344.211.599
67.	VIII. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА (-)	076			
68.	IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	077		1.584.850.714	1.251.598.222
69.	X. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	078			
70.	XI. ГЛАВНИНА НА СОПСТВЕНИЦИТЕ НА МАТИЧНОТО ДРУШТВО	079			
71.	XII. НЕКОНТРОЛИРАНО УЧЕСТВО	080			
72.	B. ОБВРСКИ (082+085+095)	081		2.835.553.735	2.776.185.896
73.	I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	082		57.339.859	65.808.071
74.	Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	083		57.339.859	65.808.071
75.	Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	084			
76.	II. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 086 до 093)	085		513.713.836	159.786.853
77.	Обврски спрема поврзани друштва	086			
78.	Обврски спрема добавувачи	087		513.713.836	159.786.853
79.	Обврски за аванси, депозити и кауции	088			
80.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	089			
81.	Обврски по заеми и кредити	090			
82.	Обврски по хартии од вредност	091			
83.	Останати финансиски обврски	092			
84.	Останати долгорочни обврски	093			
85.	III. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	094			
86.	IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	095		2.264.500.040	2.550.590.972
87.	Обврски спрема поврзани друштва	096	16	313.798.055	507.700.591
88.	Обврски спрема добавувачи	097	12	1.505.091.824	1.536.146.109
89.	Обврски за аванси, депозити и кауции	098		80.709.147	71.128.130
90.	Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плата	099		28.114.709	32.583.535
91.	Обврски кон вработени	100		57.117.508	66.774.429
92.	Тековни даночни обврски	101		74.035.943	59.343.180
93.	Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	102		153.906.943	165.994.198
94.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	103			
95.	Обврски по заеми и кредити	104			
96.	Обврски по хартии од вредност	105			
97.	Обврски по основ на учество во резултатот	106		2.422.100	2.263.343
98.	Останати финансиски обврски	107			
99.	Останати краткорочни обврски	108		49.303.811	108.657.457
100.	V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	109		1.432.771.347	2.022.496.885
101.	VI. ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) КОИ СЕ				
101.	ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	110			
102.	ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	111		18.431.733.924	18.628.839.130
103.	B. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	112		79.534.567	72.199.316

БИЛАНС НА УСПЕХ
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА)
за периодот од 01.01 до 31.12 2017

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	201		10.367.035.795	10.599.750.293
2.	Приходи од продажба	202	13	10.221.094.184	10.485.499.754
3.	Останати приходи	203	14	145.941.611	114.250.539
4.	Промена на вредноста на залихите на готовите производи и недовршеното производство	xxx			
4.a.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на почетокот на годината	204			
4.б.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на крајот на годината	205			
5.	Капитализирано сопствено производство и услуги	206			
6.	II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	207		8.526.759.344	9.114.539.167
7.	Трошоци за сировини и други материјали	208		208.635.064	210.713.953
8.	Набавна вредност на продадени стоки	209		1.645.594.502	1.703.723.491
9.	Набавна вредност на продадени материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	210			
10.	Услуги со карактер на материјални трошоци	211	15	2.332.849.777	2.370.943.199
11.	Останати трошоци од работењето	212	15	862.062.148	1.007.890.671
12.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	213		1.085.889.747	1.422.622.238
12.a.	Плати и надоместоци на плата (нето)	214		612.814.682	654.079.562
12.б.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плати	215		57.687.668	61.581.418
12.в.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	216		242.596.012	255.699.940
12.г.	Останати трошоци за вработените	217		172.791.385	451.261.318
13.	Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	218		2.161.918.812	2.258.476.628
14.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	219			
15.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековни средства	220	15	185.366.515	78.187.156
16.	Резевмирања за ризици и трошоци	221		18.377.889	18.218.707
17.	Останати расходи од работењето	222	15	26.064.890	43.763.124
18.	III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	223		45.982.329	40.093.789
19.	Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	224			
19.a.	Приходи од вложувања во поврзани друштва	225			
19.б.	Приходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	226			
19.в.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	227			
19.г.	Останати финансиски приходи од работење со поврзани друштва	228			
20.	Приходи од вложувања во неповрзани друштва	229		2.748.974	2.841.183
21.	Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	230		39.674.071	15.693.262
22.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	231			14.305.601
23.	Нереализирани добивки (приходи) од финансиски средства	232		3.559.284	7.253.743
24.	Останати финансиски приходи	233			
25.	IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	234		70.484.346	62.372.772
26.	Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	235			
26.a.	Расходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	236			
26.б.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	237			
26.в.	Останати финансиски расходи од работење со поврзани друштва	238			
27.	Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	239		35.049.781	48.251.468
28.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	240		21.211.156	
29.	Нереализирани загуби (расходи) од финансиски средства	241			
30.	Вредносно усогласување на финансиски средства и вложувања	242			
31.	Останати финансиски расходи	243		14.223.409	14.121.304
32.	Удел во добивката на придружените друштва	244			
33.	Удел во загубата на придружените друштва	245			
34.	Добивка од редовно работење (201+223+244) - (204+205+207+234+245)	246		1.815.774.434	1.462.932.143
35.	Загуба од редовното работење (204+205+207+234+245) - (201+223+244)	247			
36.	Нето добивка од прекинатото работење	248			
37.	Нето загуба од прекинатото работење	249			
38.	Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	250		1.815.774.434	1.462.932.143
39.	Загуба пред оданочување (247+249) или (247-248)	251			
40.	Данок на добивка	252		230.923.720	211.333.921
41.	Одложени даночни приходи	253			
42.	Одложени даночни расходи	254			
43.	НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	255		1.584.850.714	1.251.598.222
44.	НЕТО ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (251+252-253+254)	256			
45.	Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	257		1.117	1.162
46.	Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	258		12	12
47.	ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДОТ	259		1.584.850.714	1.251.598.222
47.a.	Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	260		898.082.101	709.239.016
47.б.	Добивка која им припаѓа на неконтролираното учество	261		686.768.613	542.359.206
47.в.	Загуба која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	262			
47.г.	Загуба која им припаѓа на неконтролираното учество	263			
48.	ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	264		18	14
48.a.	Вкупна основна заработувачка по акција	265		18	14
48.б.	Вкупна разводнета заработувачка по акција	266			
48.в.	Основна заработувачка по акција по прекинатото работење	267			
48.г.	Разводнета заработувачка по акција по прекинатото работење	268			

ИЗВЕШТАЈ ЗА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
за периодот од 01.01 до 31.12 2017

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	Добивка за годината	269		1.584.850.714	1.251.598.222
2.	Загуба за годината	270			
3.	Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	271			
4.	Останата сеопфатна загуба (274+276+278+280+282+284) - (273+275+277+279+281+283)	272			
5.	Добивки кои произлегуваат од преведување од странско работење	273			
6.	Загуби кои произлегуваат од преведување од странско работење	274			
7.	Добивки од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	275			
8.	Загуби од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	276			
9.	Ефективен дел од добивки од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	277			
10.	Ефективен дел од загуби од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	278			
11.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (+)	279			
12.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (-)	280			
13.	Актуарски добивки на дефинирани планови за користи на вработените	281			
14.	Актуарски загуби на дефинирани планови за користи на вработените	282			
15.	Удел во останата сеопфатна добивка на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	283			
16.	Удел во останата сеопфатна загуба на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	284			
17.	Данок на добивка на компоненти на останата сеопфатна добивка	285			
18.	Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	286			
19.	Нето останата сеопфатна загуба (285-271) или (272+285)	287			
20.	Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	288		1.584.850.714	1.251.598.222
20.а.	Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	289		898.082.101	709.239.016
20.б.	Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	290		686.768.613	542.359.206
21.	Вкупна сеопфатна загуба за годината (270+287) или (270-286) или (287-269)	291			
21.а.	Сеопфатна загуба која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	292			
21.б.	Сеопфатна загуба која припаѓа на неконтролираното учество	293			

Мекдонски Телеком АД Скопје

Даночен период: 01/01/31/12/2017

Даночен биланс

УТВРДУВАЊЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА		АОП	
I	Финансиски резултат во Биланс на успех	01	1.815.774.434
II	Непризнаените расходи за даночни цели од тековната година (Σ од АОП 03 до АОП 29)	02	502.854.992
1	Расходи кои не се поврзани со вршење на дејноста на субјектот односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на дејноста	03	11.310.950
2	Исплатени надоместоци на трошоци и други лични примања од работен однос над утврдениот износ	04	20.450.523
3	Исплатени надоместоци на трошоци на вработените што не се утврдени со член 9 став 1 точка 2 од ЗДД	05	106.186.962
4	Трошоци за сместување и превоз за невработени лица кои не се документирани согласно член 9 став 1 точка 3а од ЗДД	06	-
5	Трошоци за организирана исхрана и превоз исплатени над износите утврдени со закон	07	-
6	Трошоци по основ на месечни надоместоци на членови на органи на управување над висината утврдена со закон	08	5.621.700
7	Трошоци по основ на уплатени доброволни придонеси во доброволен пензиски фонд над висината утврдена со закон	09	-
8	Надоместоци за лица волонтери и за лица ангажирани за вршење на јавни работи исплатени над износите утврдени со закон	10	3.216.485
9	Скриени исплати на добивки	11	-
10	Трошоци за репрезентација	12	43.840.790
11	Трошоци за донации во согласност со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, над 5% од вкупниот приход остварен во годината	13	-
12	Трошоци за спонзорства во согласност со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности над 3% од вкупниот приход остварен во годината	14	-
13	Трошоци по основ на камати по кредити кои не се користат за вршење на дејноста на обврзникот	15	-
14	Осигурителни премии кои ги плаќа работодавачот во корист на членови на органи на управување и на вработените	16	-
15	Даноци по задршка (одбивка) исплатени во име на трети лица кои се на товар на трошоците на обврзник	17	5.604.365
16	Парични и даночни казни, пеналти и казни камати за ненавремена уплата на јавни давачки и на присилна наплата	18	639.792
17	Исплати на стипендии	19	896.048
18	Трошоци на кало, растур, крш и расипување	20	-
19	Траен отпис на ненаплатени побарувања	21	-
20	Трошоци за исправка на вредноста на ненаплатени побарувања	22	171.291.914
21	Износ на ненаплатени побарувања од заем	23	-
22	Разлика помеѓу трансферна и пазарна цена остварена меѓу поврзани лица	24	-
23	Износ на делот од камати по заеми кои се добиени од поврзано лице кое не е банка или друга овластена кредитна институција, кој го надминува износот кој би се остварил доколку се работи за неповрзани лица	25	-
24	Износ на затезни камати кои произлегуваат од односите со поврзано лице, кое не е банка или друга овластена кредитна институција	26	-
25	Износ на камати на заеми добиени од подружници или акционери – нерезиденти со најмалку 25% учество во капиталот на друштвото	27	-
26	Трошоци за донации во спортот согласно член 30а и 30б од ЗДД	28	-
27	Други усогласувања на расходи	29	133.795.463
III	Даночна основа (I+II)	30	2.318.629.426
IV	Намалување на даночна основа (АОП 32+АОП33+АОП34+АОП35+АОП36)	31	9.392.224
28	Износ на наплатени побарувања за кои во предходниот период е зголемена даночната основа	32	-
29	Износ на вратен дел од заем за кои во предходните даночни периоди било извршено зголемување на даночната основа	33	6.643.250
30	Дивиденди остварени со учество во капиталот на друг даночен обврзник, оданочени со данок на добивка кај исплатувачот	34	2.748.974
31	Дел од загуба намалена за непризнаени расходи, пренесена од предходни години	35	-
32	Износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана)	36	-
V	Даночна основа по намалување (III-IV)	37	2.309.237.202
VI	Пресметан данок на добивка (V x 10%)	38	230.923.720
VII	Намалување на пресметаниот данок на добивка (АОП40+АОП41+АОП42+АОП43)	39	-
33	Намалување на данокот за вредноста на набавени и ставени во употреба до 10 фискални системи на опрема за регистрирање на готовински плаќања	40	-
34	Износ на данок содржан во оданочени приходи / добивки во странство (withholding tax) до пропишаната стапка	41	-
35	Данок кој го платила подружницата во странство за добивката вклучен во приходите на матичното правно лице во Р.М. но не повеќе од износот на данокот по пропишаната стапка во ЗДД	42	-
36	Износ на пресметано даночно олеснување за дадена донација утврдена во согласност со членовите 30а и 30б од ЗДД	43	-
VIII	Пресметан данок по намалување (VI-VII)	44	230.923.720
37	Платени аконтации на данокот на добивка за даночниот период	45	224.123.826
38	Износ на повеќе платен данок на добивка пренесен од предходните даночни периоди	46	-
39	Износ на доплата / повеќе платен износ (АОП 44-АОП45-АОП46)	47	6.799.894
IX	ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ		
40	Вкупен износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана)	48	-
41	Загуби од предходни години за кои правото на покрите во рок од три дена не е изминато	49	-
42	Остварена загуба намалена за непризнаени расходи од тековната година која може да се пренесе во наредните три години	50	-
43	Пренесен неискористен дел на правото на намалување на данокот по одредбите од член 30 од ЗДД	51	-
44	Остварен вкупен приход во годината	52	10.413.018.124
45	Вкупни трошоци за донации во годината за кои се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавна дејност	53	296.750
46	Вкупни трошоци за донации во годината за кои не се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавна дејност	54	6.165.763
47	Вкупни трошоци за спонзорства во годината за кои се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавна дејност	55	9.394.445
48	Вкупни трошоци за спонзорства во годината за кои не се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавна дејност	56	11.880.087
49	Вкупни трошоци за донација во спортот за која е користено намалување на пресметаниот данок, по еден од основите на член 30а, односно 30б од ЗДД	57	-
50	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 1 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 40%	58	-
51	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 2 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 50%	59	-
52	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 3 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 40%	60	-
53	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 4 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 40%	61	-
54	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 5 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 35%	62	-
55	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30а став 7 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 5%	63	-
56	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30б став 1 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 10%	64	-
57	Вкупни трошоци за донација во спортот од член 30б став 2 од ЗДД за која е утврден процент на намалување на данокот до 10%	65	-

Македонски Телеком АД - Скопје

Објаснувачки белешки кон
годишна сметка
за годината којашто завршува на
31 декември 2017 година

Белешки кон годишна сметка

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие белешки кон годишна сметка се однесуваат на друштвото Македонски Телеком АД - Скопје.

Македонски Телеком АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Акционерската структура на Друштвото на 31 декември 2017 година е прикажана подолу:

Акционери на Македонски Телеком АД – Скопје	Број на акции	%
АД Каменимост Комуникации	48.877.780	51,00%
Влада на Република Македонија	33.364.875	34,81%
Друштвото (сопствени акции)	9.583.878	10,00%
Меѓународна финансиска корпорација (IFC)	1.392.204	1,45%
Останати акционери	2.620.044	2,74%
	<u>95.838.781</u>	<u>100,00%</u>

Телекомуникацискиот сектор во Македонија е регулиран со Законот за електронски комуникации (ЗЕК) кој е донесен во март 2014 година (Службен весник бр. 39 од 28 февруари 2014 година) како примарно законодавство и правилници како секундарно законодавство.

Од јуни 2013 година, Друштвото се котира на Македонската берза (МБ) во сегментот задолжителна котација и истото поднесува извештаи до МБ согласно со измените во Законот за хартии од вредност од 2013 година. Во согласност со правилата за котирање на МБ, Друштвото има постојани обврски за обелоденување во врска со деловното работење и капиталот, значајни промени во финансиската состојба, објавување на дивиденден календар, промени во пропорцијата на акциите во посед на јавноста (ако паднат под 1%) и промени во значителните удели од над 5%. Освен тоа, Друштвото има посебни обврски за обелоденување, кои се состојат од разни финансиски информации, вклучувајќи различни финансиски извештаи (тримесечни, полугодишни и годишни), како и објавување на јавен повик за свикување на Собрание, сите измени и дополнувања на дневниот ред за Собранието и објавување на одредени одлуки усвоени на Собранието. Пред јуни 2013 година, Друштвото поднесуваше извештаи до Комисијата за хартии од вредност како акционерско друштво со посебни обврски за поднесување извештаи.

Регистрирана адреса на Друштвото е ул. „Кеј 13 Ноември“ бр.6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени во Друштвото врз основа на часови на работа во текот на 2017 година беше 1.117 (2016: 1.162).

Структурата на вработените на Друштвото според степен на образование на 31 декември 2017 година е прикажана подолу:

	%
Факултетско образование	60,32%
Вишо образование	2,29%
Средно образование со 4 години/специјалист	5,10%
Средно образование со 4 години	29,74%
Средно образование со 3 години	2,55%
	<u>100,00%</u>

1.2. Регулаторно опкружување – мобилна линија

На 5 септември 2008 година, Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), по службена должност, достави известување до Друштвото за оние јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што му биле доделени во согласност со Договорите за концесија. Одобрението за радиофреквенции кои ги користи Друштвото со пропусен опсег од 25 MHz во опсег од GSM 900, беше исто така издадено во форма регулирана во ЗЕК со период на важност до 5 септември 2018 година, која може да се обновува во период од дополнителни 20 години во согласност со ЗЕК. Како

Белешки кон годишна сметка

резултат на измените во подзаконските акти, опсегот од 900 MHz беше отворен за UMTS технологија и, врз основа на барање на Друштвото, одобрението за користење на радиофреквенции беше изменето така што овие фреквенции сега за достапни и за GSM и за UMTS технологија.

Во 2008 година беше објавена одлука за доделување на три 3G лиценци. Важноста на лиценцата е 10 години, односно до 17 декември 2018 година, со можност за продолжување за 20 години во согласност со ЗЕК. Се очекува продолжување на лиценцата во 2018 година.

На 19 декември 2014 година во Службениот весник на РМ бр. 188 беа донесени измени и дополнувања на ЗЕК. Една од најважните измени е имплементирана во член 75-а кој ги регулира цените за меѓународен роаминг. Според овој член, Агенцијата има право со Одлука да ги утврди максималните цени за услуги кои им се нудат на корисниците на роаминг од земјите со кои Република Македонија има склучено договор за намалување на цените на роаминг услугите во јавните мобилни комуникациски мрежи, на реципрочна основа, кои не можат да бидат поголеми од цените на истите услуги во ЕУ. Во период од 3 години, почнувајќи од 2015 година, цените ќе се намалат до утврдениот максимум.

Двата мобилни оператори на пазарот, Друштвото и Оне.ВИП се назначени за оператори со значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на релевантниот големопродажен пазар „Пристап и потекло на повик на јавни мобилни мрежи“. Агенцијата ги наметна истите регулаторни правни мерки за двата оператора:

- Обврска за мобилен пристап за сите MVNO хибридни видови (вклучително и Препродавач),
- цена базирана на трошок за Целосен MVNO,
- малопродажба минус (-35%) за Препродавачот,
- обврска за пристап до MMS услуги и мобилни податоци врз основа на технолошка неутралност (вклучувајќи и 4G пристап)

MVNO, Луса Mobile хостиран на мрежата на Оне.ВИП, влезе на македонскиот пазар и започна со малопродажно работење во јули 2016 година во согласност со регулираните големопродажни услови.

Двата оператора, Друштвото и Оне.ВИП се назначени за оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „Терминирање на повици во јавните мобилни мрежи“. Тековните стапки за терминација се симетрични за сите мобилни оператори. Телеком и Оне.ВИП исто така имаат обврски како оператори со ЗПМ на релевантниот големопродажен пазар „СМС терминирање во јавни мобилни мрежи“.

На крајот од 2017 година, Агенцијата објави нова анализа за мобилна и СМС терминација.

На постапка за наддавање што се одржа во август 2013 година беше доделен целиот опсег од 790 – 862 MHz заедно со недоделените фреквенции во опсегот 1740 – 1880 MHz за LTE (Long Term Evolution) технологија на јавен тендер. Сите 3 македонски мобилни оператори во тоа време добија LTE одобрение за радиофреквенциски опсег од 1x10 MHz во опсегот од 800 MHz и 2x15 MHz во опсегот од 1800 MHz. Секое одобрение беше добиено со плаќање на еднократен надомест од 10,3 милиони евра. Одобрението важи 20 години, до 1 декември 2033 година, со опција за продолжување од 20 години во согласност со ЗЕК.

АЕК донесе одлука на 10 декември 2014 година со која се утврдува вредноста на бодот за пресметка на годишниот надомест за користење на радиофреквенции. Вредноста на бодот е 0.8 евра, што значи дека од 1 јануари 2015 година сите годишни надоместоци за користење на радиофреквенции се намалени за 20% во споредба со претходната вредност. Формулите за пресметување на годишните надоместоци за користење на радиофреквенции се дефинирани во релевантниот правилник.

По спојувањето на Оне и ВИП, на 18 ноември 2016 година Оне.ВИП достави барање до Агенцијата за промена на одобренијата за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирани со броевите 108269/1, 108271/1, 104068, 104069, 104711, 108269/2 и 108267/2. Агенцијата донесе одлука да не го одобри барањето за промена на Оне.ВИП.

Врз основа на јавната расправа која се одржа на почетокот на 2017 година, Агенцијата ги донесе измените во Правилникот за надоместоци за користење на радиофреквенции:

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции од 2.3 GHz на 3 GHz за 43% (од 16.800 евра/MHz на 9.600 евра/ MHz)

Белешки кон годишна сметка

- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 3 GHz за 76 % (од 16.800 евра/MHz на 4.000 евра/MHz)
- Намалување на надоместоците за користење на радиофреквенции над 55 GHz (E опсег на радиофреквенциски линкови) за 50% (од 8.000 евра/250MHz на 4.000 евра/250 MHz)

Промената е поволна за постојните оператори и за новите играчи на пазарот, особено за 2.6 GHz (не е зафатен).

Времетраењето на двете лиценци кои претходно ги поседуваше ВИП беше до 2017 година, 10 MHz од опсег од 900 MHz и 10 MHz од опсег од 1800 MHz истекло на 23 март 2017 година, позиционирани во пониските делови од опсезите. Врз основа на барањето од Оне.ВИП за продолжување на одобрението, Агенцијата донесе одлука бр. 0804-974 од 2 ноември 2016 година да не ги продолжи овие две одобренија. Во моментот овие радиофреквенции не се доделени и не се достапни за продажба на постојните оператори.

Овие радиофреквенции ќе бидат предмет на јавен тендер кој веќе е објавен во годишната програма на Агенцијата за 2017 година со можност за нов MNO и/или MVNO. Меѓутоа, Оне.ВИП сè уште има конкурентна предност заради значителниот обем (20 MHz) на фреквенции во опсегот 800 MHz.

На 26 мај 2017 година, Оне.ВИП поднесе барање до Агенцијата за промена на одобрението за користење на радиофреквенции за фиксни и мобилни услуги регистрирано со број 108267/2, со кое е доделен следниот радиофреквенциски блок: 1770-1785/1865-1880 MHz. На 9 октомври 2017 година, Агенцијата донесе одлука за одбивање на барањето на Оне.ВИП за промена на 1800 MHz со образложение дека промената не може да се изврши бидејќи делови од опсегот сè уште не се доделени.

1.3. Регулаторно опкружување – фиксна линија

Друштвото има обврски како оператор со ЗПМ на неколку регулирани пазари за фиксни услуги.

На почетокот на 2015 година, имплементирано е регулирање на пристапот до оптика, со Локален битстрим пристап преку NGA на 3 и 4 ниво и регулирање на VULA (Виртуелен разврзан локален пристап) на 2 ниво. Најавеното воведување на нови технологии (VDSL Векторинг технологија во 2017 година) од страна на Друштвото за малопродажни корисници ќе доведе до воведување на нови производи за големопродажен пристап и преобликување на регулаторните обврски.

Финалниот документ за големопродажен централен пристап за производи за масовен пазар обезбедени во анализата на пазарот на фиксна локација (Пазар 6) беше објавен во април 2017 година. За прв пат Агенцијата наметна регулирање на пристапот до Хибридно оптички коаксијален пристап (HFC). Сите постојни обврски за бакарната и оптичката мрежа остануваат непроменети. Сите обврски се однесуваат на Друштвото и на Оне.ВИП како оператори со ЗПМ на пазарот за широкопојасни услуги. Во исто време, беше завршена анализата на големопродажниот локален пристап обезбеден на пазар на фиксна локација (Пазар 5). Сите постојни обврски наметнати на овој пазар остануваат непроменети за Друштвото, а Оне.ВИП беше исто така назначен како оператор со ЗПМ со наметнати обврски за пристап до конкретни мрежни елементи (водови и неискористени оптички влакна).

Во средината на 2016 година, обврската за IP интерконекција (по миграцијата од PSTN кон IMS) беше пролонгирана за најдоцна до средината на 2017 година за сите оператори со интерконекција со Друштвото, а до крајот на 2017 година за интерконекција помеѓу мобилните или алтернативните оператори. Овој процес на IP интерконекција сè уште е во тек на крајот од 2017 година.

Во согласност со Правилникот за технички услови и изградба на инфраструктура (од 15 јули 2014 година), Друштвото е должно да ја гради својата инфраструктура под земја во урбани области со над 15.000 жители за објекти за колективно домување со над 8 стана. Друштвото има обврска од Дигиталната агенда за покривање од 100% и 50% на сите македонски домаќинства со широкопојасен интернет со брзина од 30 Mbps и 100 Mbps, како што е соодветно, со техничка неутралност до крајот на 2020 година.

Измените направени во септември 2016 година кои вклучуваат нова обврска за регистрирање на нови и постојни електронски мрежи (ATLAS), се однесуваат на заедничко градење и користење на мрежите и нова обврска за Агенцијата да ги објавува добиените извештаи за мерењата во сегментот на оптичка магистрална мрежа од страна на сите оператори. Сите постојни оператори на македонскиот пазар имаат обврска најдоцна до крајот на јуни 2017 година да достават податоци за веќе изградената инфраструктура до септември 2016 година. Тендерот за давател на USO е објавен на крајот од 2016 година и еден од главните критериуми е задолжителниот износ за рефундирање. Друштвото го доби тендерот и потпиша договори со Агенцијата за следниве универзални услуги:

Белешки кон годишна сметка

- Фиксен пристап и пристап на хендикепирани лица (говорни услуги и интернет од најмалку 2Mbit/s брзина на преземање)
- Јавни говорници.

Тендерот за давател на USO заврши на крајот од 2016 година и исто така РЗ Инфомедиа потпиша договор со Агенцијата за универзални услуги за јавни телефонски говорници и целосен телефонски именик и информации.

Следејќи ги трендовите на пазарот и регулативата на ЕУ, Агенцијата донесе одлуки за дерегулација на неколку пазари: дерегулација на сегментот на водови на изнајмени линии и избегнување на регулацијата на услугите за Ethernet изнајмени линии; минималниот пакет на изнајмени линии (малопродажба); пазарот на WLR (Изнајмување на линии на големо); малопродажба на традиционалните фиксни говорни услуги. Друштвото има обврска за цени базирани на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочни инкрементални трошоци („LRIC“).

1.4. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје, мнозински акционер на Друштвото), објави дека е вршена истрага на одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија. Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, а коишто беа претходно обелоденети, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и американскиот Закон за спречување на корумпирано однесување во странство (ФЦПА). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД (МП) и Комисијата за хартии од вредност на САД (КХВ) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Во 29 декември 2011 година, Маѓар Телеком објави дека склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком ги објави клучните услови од спогодбата со МП и КХВ на 29 декември 2011 година. Поконкретно, Маѓар Телеком објави дека склучил договор за одложено гонење за период од две години (ДОГ) со МП. ДОГ истече на 5 јануари 2014 година, а врз основа на барањето на МП доставено во согласност со ДОГ, Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија, на 5 февруари 2014 година, ги отфрли обвиненијата против Маѓар Телеком.

Во врска со локалната истрага од страна на државните органи во Македонија, а во однос на претходно обелоденетата информација во Финансиските извештаи на Друштвото за претходните години, кривичната постапка во основниот суд е во тек.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од кое било регулаторно тело или други надворешни страни, освен како што е претходно обелоденето, од кои би можеле да заклучиме дека финансиските извештаи можат да бидат неточни, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон годишна сметка

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Оваа годишна сметка, во сите материјални износи е подготвена во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник на РМ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16 и 61/16) и Правилникот за водење сметководство (издадени во Службен весник на РМ бр. 159/2009 и 164/2010), каде што беа објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), од МСФИ 1 до МСФИ 8, Меѓународните сметководствени стандарди (МСС) од МСС1 до МСС 41, Толкувањата на Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМФИ) од КТМФИ 1 до КТМФИ 17 и Толкувањата на Постојниот комитет за толкување ПКТ од ПКТ7 до ПКТ 32 кои беа издадени. МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 15, МСФИ 16, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20 и КТМФИ 21 не се вклучени во Правилникот за водење сметководство и не се применети од страна на Друштвото. МСФИ (вклучувајќи го и МСФИ1), беа првично објавени во Службен весник во 1997 година и оттогаш беа неколку пати ажурирани. Последното ажурирање беше во декември 2010 година.

Друштвото ги применува сите релевантни стандарди, измени и толкувања кои се објавени во Службен весник.

Годишна сметка е прикажана во македонски денари.

Изготвувањето на годишна сметка подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во годишна сметка и белешките поврзани со неа. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на годишна сметка се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на оваа годишна сметка се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

3.1. Трансакции во странска валута

3.1.1. Функционална и презентациона валута

Годишната сметка е прикажана во македонски денари кој е функционална и презентациона валута на Друштвото.

3.1.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута на датумот на билансот на состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на билансот на состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември беа како што следи:

	2017	2016
	МКД	МКД
1 УСД	51,27	58,33
1 ЕУР	61,49	61,48

3.2. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор кој што предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку

Белешки кон годишна сметка

добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

Објективната вредност на финансиските инструменти кои се тргуваат е одредена повикувајќи се на нивната пазарна цена на крајот на известувачкиот период. Ова е најчесто применливо за финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Објективната вредност на останатите финансиски инструменти кои не се тргуваат на активен пазар се одредува преку користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски е исто така одредена со користење на техниката на вреднување на дисконтирани парични текови. Очекуваните парични приливи и одливи се дисконтираат по пазарна каматна стапка.

Претпоставките кои се применети во пресметките на објективна вредност се предмет на неизвесности. Промените во претпоставките кои се применети во пресметките може да имаат влијание на сегашните вредности, објективните вредности и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските инструменти. Анализата на сензитивност поврзана со финансиските инструменти на Друштвото се дадени во белешка 6.

3.2.1. Финансиски средства

Друштвото ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Друштвото презело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во Билансот на успех.

На секој датум на билансот на состојба, Друштвото проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Билансот на успех наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривирање на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Билансот на состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривираена.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривирање) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Друштвото ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната

Белешки кон годишна сметка

објективна вредност во согласност со стратегијата за инвестирање на Друштвото за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во Билансот на успех кога е воспоставено правото на Друштвото да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

(б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во тековни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од билансот на состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити над 3 месеци
- побарувања од купувачите
- побарувања од и заеми на трети лица
- заеми за вработени
- останати побарувања

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од парични средства во благајна, парични средства во банка, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на вредноста на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во Билансот на успех (Финансиски расходи).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Друштвото нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно основниот договор. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање како и наплатата се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во Билансот на успех (Расходи од работењето - Вредносно усогласување на тековни средства).

Политиката на Друштвото за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број на релативно слични видови на купувачи.

Белешки кон годишна сметка

За најголемите купувачи, странските купувачи, за корисниците на интерконекциски услуги, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Индивидуално вреднување исто така се врши во посебни околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува преку Билансот на успех (Останати расходи од работењето) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се признаваат како приход во Билансот на успех.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Износот на вратената загуба ќе биде признаена во Билансот на успех како намалување на Расходи од работењето (Вредносно усогласување на тековни средства).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени користи на вработени, и ја намалува категоријата Заеми за вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените користи на вработените се амортизираат како Останати трошоци за вработените во Билансот на успех, рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на вредноста на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во Билансот на успех.

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на билансот на состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Друштвото е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Извештајот за останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во Билансот на успех, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Друштвото оценува на секој датум на билансот на состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат. Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Извештајот за останата сеопфатна добивка во Билансот на успех и секоја останата разлика е исто така признаена во Билансот на успех (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени за капитални инструменти не се признаваат повторно преку Билансот на успех.

Белешки кон годишна сметка

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Извештајот за останата сеопфатна добивка во Билансот на успех (Финансиски приходи).

3.2.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

3.3. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат како Расходи од работењето (Вредносно усогласување на тековни средства).

3.4. Средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Друштвото, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониската од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во Билансот на успех (Амортизација) како загуба од оштетување.

3.5. Материјални средства

Материјалните средства се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Набавната вредност на материјалните средства се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демантирање и отстранување на средството, како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Белешки кон годишна сметка

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Друштвото ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Македонија. Друштвото ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во материјални средства (види белешка 8).

Ставките на материјалните средства беа ревалоризирани на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти базирани на пораст на индексот на цените на основните индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваа на набавната или ревалоризираната вредност и на исправката на вредноста за да се дојде до вредноста приближна на трошоците за замена. Нето ефектот на ревалоризацијата се евидентираше како ревалоризациона резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Друштвото и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во Билансот за успех како Останати расходи од работењето.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во Билансот на успех (Останати приходи/Останати расходи од работењето, соодветно).

Амортизацијата на материјалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на материјалните средства. На материјалните средства не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на материјалните средства и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на материјални средства (види белешка 8).

Проценетиот корисен век на материјалните средства е како што следи:

	2017	2016
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски центри	7-10	7-10
Базни станици	10	10
Компјутери	4-6	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	5-10	5-10
Останато	2-15	2-15

3.6. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Друштвото се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Ставките на нематеријалните средства се ревалоризирани на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти базирани на пораст на индексот на цените на индустриските производи. Таквите коефициенти се применуваа на набавната или ревалоризираната вредност и на исправката на вредноста за да се дојде до вредноста приближна на трошоците за замена. Нето ефектот на ревалоризацијата се евидентираше како ревалоризациона резерва. Последната ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите

Белешки кон годишна сметка

останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат. Нови софтверски модули, кои не може да се користат независно од постоечкиот софтвер (верзии), туку комбинирано со функционалностите на основната верзија и се имплементации на подобрен софтвер, кои се карактеризираат со систематски надградби, ревизии или проширувања на претходните верзии на постоечкиот софтвер претставуваат последователни трошоци за претходната верзија и се капитализираат доколку тие ги исполнуваат критериумите за капитализација, односно, доколку се совпаѓаат со креирањето на дополнителни функционалности. Како резултат на тоа, трошоците за верзиите се капитализираат како дел од основната верзија и се амортизираат заедно со остатокот од сегашната вредност во текот на преостанатиот корисен век на основниот софтвер. Ако постојат индикации дека софтверот ќе се користи подолго од тековниот корисен век како резултат на дополнително капитализирани трошоци, корисниот век на основната верзија на софтверот се ревидира, и доколку е применливо се продолжува.

Основните активности на Друштвото се во областа на фиксната и мобилната телефонија во Македонија. Вообичаено, за овие активности потребно е стекнување на лиценци/права на користење на радиофреквенции, кои најчесто содржат иницијални надоместоци и годишни надоместоци. За секоја стекната лиценца/право на користење на радиофреквенција, Друштвото проценува дали износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери на почетокот на периодот на важност на лиценцата. Доколку Друштвото процени дека износот на идните годишни надоместоци може веродостојно да се измери, сегашната вредност на идните годишни надоместоци се капитализира како дел од набавната вредност на лиценцата, во спротивно ваквите надоместоци се признаваат како трошоци (Останати трошоци од работењето) во периодот за кој се однесуваат.

Корисниот век на концесијата и лиценците е одреден врз основа на договорите по основа на кои истите се стекнати и се амортизираат на праволиниска основа во текот на периодот на достапност на фреквенцијата за комерцијална употреба до крајот на првичната концесија или периодот за кој е добиена лиценцата. При одредувањето на корисниот век не се земаат во предвид периодите на обновување (види белешка 7).

Права за емитување на телевизиски содржини се капитализираат како нематеријални средства ако сите од наведените услови се остварени: сигурноста на испораката на содржината, нераскинлив рок на договорот од најмалку 12 месеци и тоа дека набавната вредност на правата може со сигурност да се процени. Права за емитување на телевизиски содржини се амортизираат во текот на времетраењето на договорите. Финансиските обврски кои произлегуваат од капитализираните права за емитување на телевизиски содржини се признаваат во Билансот на состојба како Обврски спрема Добавувачи. Амортизирањето на дисконтот се признава како Расходи од камати и се признаваат во категоријата Финансиски Расходи.

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2017	2016
	Години	Години
Софтвер и лиценци	2-5	2-5
Концесија	18	18
3G и 2G лиценца	10	10
4G лиценца	20	20

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот од кој се расположливи за употреба. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно (види белешка 7).

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на материјално и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижности, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

3.7. Оштетување на материјалните и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат за оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите

Белешки кон годишна сметка

од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs).

Загубите од оштетување се признаваат во Билансот на успех (Останата расходи од работењето). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

3.8. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Друштвото има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на билансот на состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаваат во Билансот на успех (Резервирања за ризици и трошоци).

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

3.9. Акционерски капитал

Обичните акции се класифицирани во акционерскиот капитал.

3.10. Сопствени акции

Кога Друштвото купува сопствени акции, износот кој е платен, вклучувајќи ги и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите како сопствени акции се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции повторно се издаваат состојбата на сопствени акции се намалува за вредноста по која што се купени акциите, а се зголемува капиталот, додека добивката или загубата се признаваат во капиталот (Задржана добивка). Трансакциите поврзани со сопствените акции се евидентираат на денот на трансакцијата.

3.11. Законски резерви

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото беше обврзано да издвојува минимум 15 проценти од нето добивката за годината како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Со измените на Законот за трговски друштва во сила од 1 јануари 2013 година Друштвото е обврзано да издвојува минимум 5 проценти од нето добивката за годината според локалните општоприфатени сметководствени принципи, како законска резерва се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на Друштвото.

3.12. Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите резерви се однесуваат на материјални и нематеријалните средства и претставува кумулативен пораст на сегашната вредност користејќи ги официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи на денот на ревалоризацијата. Последната ревалоризација на материјалните и нематеријалните средства беше извршена во 2000 година. Кога ревалоризираните средства се целосно амортизирани или отпишани соодветниот дел од ревалоризационата резерва се пренесува во Задржана добивка.

Белешки кон годишна сметка

3.13. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 13), се прикажани намалени за ДДВ и попусти. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Друштвото и сите останати специфични критериуми за признавање од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Друштвото и продажбата на производи.

На купувачите на Друштвото им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Друштвото, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Друштвото. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот и се признава во Одложен приход. При искористувањето (или истекувањето) на поените, одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата

3.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците вообичаено вклучуваат продажба на опрема, месечна претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Друштвото ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Друштвото признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Друштвото им овозможува на купувачите теснопојасен и широкопојасен пристап до неговата фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на Друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот. Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаани на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Друштвото, Друштвото ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Клиентите можат да купат припејд картички за мобилен, јавни говорници и интернет („припејд картички“) кои им овозможуваат на тие претплатници да ја користат телекомуникациската мрежа за одреден временски период. Клиентите мора да платат за ваквите услуги на денот на купувањето на припејд картичката. Приходите од продажба на припејд картички се признаваат при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат роаминг клиентите од други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (дојдовен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекции) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во оваа годишна сметка бидејќи Друштвото е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаани во периодот на користење на мрежата.

Белешки кон годишна сметка

3.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во Билансот на состојба како Побарувања од купувачи.

3.14. Користи за вработените

3.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Друштвото во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Друштвото ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на Билансот на успех во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Друштвото и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Друштвото не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски користи и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото, за кои е признаена соодветна обврска во годишната сметка, мерена според сегашната вредност на три просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Друштвото нема обврска да обезбедува понатамошни користи на тековните и поранешните работници.

3.14.2. Бонус планови

Друштвото признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги во предвид финансиските и оперативните резултати. Друштвото признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

3.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Друштвото ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Друштвото понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

Белешки кон годишна сметка

3.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 15.

3.16. Данок на добивка

Во согласност со одредбите на Законот за данок на добивка, даночната основица е добивката којашто е остварена во текот на фискалната година зголемена за непризнаените трошоци и намалена за даночно ослободените приходи (односно дивиденди за кои плаќачот веќе бил оданочен), при што стапката на данокот на добивка изнесува 10%. Во согласност со ова данокот на добивка за годината беше пресметан и евидентиран во Извештајот за сеопфатна добивка.

3.17. Наеми

3.17.1. Оперативен наем - Друштвото како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во материјалните средства во Билансот на состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.17.2. Оперативен наем - Друштвото како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.18. Добивка по акција

Добивка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

3.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во годишната сметка на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

3.20. Сегменти

Оперативните сегменти на Друштвото се базираат на деловните сегменти, деловен, резиденцијален, големопродажен сегмент и останато, што е во согласност со интерните извештаи доставени до главните извршни носители на одлуки, Главниот извршен директор (ГИД) и Главен оперативен директор (ГОД), кои добиваат совети од Менаџмент Колегиум на Друштвото (МК) на Друштвото. ГИД и ГОД се одговорни за алокација на ресурсите, и оценување на остварувањата на оперативните сегменти. Сметководствените политики и принципите на мерење на оперативните сегменти се исти со тие на Друштвото, опишани во делот Значајни сметководствени политики (види белешка 3).

Приходите на оперативните сегменти вклучуваат приходи од надворешни корисници и нема внатрешен приход генериран од останатите сегменти.

Резултатите на Оперативните сегменти ГИД, ГОД и Менаџмент Колегиумот ги надгледуваат преку Директна маргина која е дефинирана од страна на Друштвото како приходи намалени за директни трошоци намалени за исправката на вредноста на побарувања од купувачи и останати побарувања.

ГИД, ГОД и МК не ги надгледуваат средствата и обврските на ниво на сегменти.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднуваат и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

Белешки кон годишна сметка

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го во предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Друштвото. Понатаму, поради тоа што корисниот век на материјалните и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во оценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. На пример, кога Друштвото би го намалило просечниот корисен век на материјалните и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 242.571.852 (2016: МКД 255.832.933). Види белешка 7 и 8 за промените направени во корисниот век во 2017 година.

Друштвото постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) и LTE (Долгорочна еволуција) технологија, базирани на широкопојасни услуги во мобилните комуникации, како и поставување на оптички кабли во работењето на фиксната телефонија. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Друштвото спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со постоечките платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постоечките платформи вообичаено не треба да се скратува.

4.2. Можни оштетувања на материјалните и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливите материјални и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Износот на надоместувачката вредност примарно се добива по пат на пресметка на употребна вредност, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку со методот на употребна вредност е утврдено оштетување, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоците за продажба (ако можат да се утврдат), за да се пресмета точниот износ на оштетувањето. Земајќи во предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетување базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2016: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Дисконтната стапка која се користеше беше 8,39% (2016: 8,06%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за останатите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 3.2.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2017 година Друштвото спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлегоува понатамошна промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со нови стапки за исправка на побарувањата во 2017 година.

Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки коишто се признаени досега (види белешка 6.1.2).

Белешки кон годишна сметка

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Друштвото ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Друштвото врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 3.8). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Друштвото користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на нови претплатници или задржување на постојните. Агентите на Друштвото исто така дел од своите агенциски провизии користат за маркетинг активности за производите на Друштвото, додека определен дел од маркетинг трошоците на Друштвото можат исто така да се сметаат како дел од трошоците за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Друштвото. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признаваат веднаш како трошоци (Останати расходи од работењето) бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци. Вкупниот износ на трошоци за надоместоци платени на агенти во 2017 година изнесува МКД 95.078.593 (2016: МКД 98.082.685).

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики се конзистентно употребени во периодите прикажани во оваа годишна сметка.

6. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

6.1. Финансиски фактори на ризик

Друштвото не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во Билансот на успех, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во Извештајот на останата сеопфатна добивка. Во основа Друштвото е изложено на кредитен ризик поврзан со неговите финансиски средства и ризици од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на објективната вредност и/или паричните текови што произлегуваат од финансиските средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни и кредитни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот и резервите на Друштвото.

6.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните парични текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Друштвото се во денари, функционалната валута на Друштвото е денарот, и како резултат на тоа целта на Друштвото е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабли на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијаблите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на билансот на состојба. Состојбите на датумот на известување вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на

Белешки кон годишна сметка

известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи се ажурирани за да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик на Друштвото е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за материјални и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Друштвото користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Друштвото управува со изложеноста на ризик од курсни стапки од нето обврски преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти деноминирани во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

На 31 декември 2017 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 8.251.142,соодветно. На 31 декември 2016 година, доколку МКД би бил 1% послаб или посилен во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била пониска или повисока за МКД 14.509.047, соодветно. На 31 декември 2017 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 2.466.362, соодветно. На 31 декември 2016 година, доколку МКД би бил 10% послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 31.864.535, соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните парични текови на финансискиот инструмент ќе се променат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Друштвото го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Друштвото со најниски можни трошоци. Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Друштвото нема варијабилни каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Друштвото нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2017 година, Друштвото имаше депозити (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки во износ од МКД 1.185.635.272 при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (ceteris paribus) од приближно МКД 11.856.353 на каматата која се добива на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2016 година, Друштвото имаше депозити (вклучувајќи и депозити по видување) и парични средства во банки во износ од МКД 1.111.256.665 при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвикало зголемување (ceteris paribus) од приближно МКД 11.112.567 на каматата која се добива на годишно ниво додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Друштвото се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во

Белешки кон годишна сметка

акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Друштвото, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијаблите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2017 година и 31 декември 2016 година Друштвото има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијаблите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2017 година Друштвото има МКД 63.924.890 инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 12.784.978, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2016 година изнесува МКД 60.365.606, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 12.073.121, додека слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех.

6.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Друштвото е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Друштвото.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком АД најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- По усогласување и договор со матичното друштво овие правила може да бидат променети за да се обезбеди целосна покриеност на кредитниот ризик. Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција.

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на тужење, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Друштвото нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Белешки кон годишна сметка

Процедурите на Друштвото обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитен ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Билансот на состојба. Последователно на тоа, Друштвото смета дека неговата максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за признаената исправка на вредност и износот на депозитите во банки на денот на билансот на состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2017 година е МКД 430,434,900, деноминирани во ЕУР 7.000.000 (2016: МКД 178.295.480 деноминирани во ЕУР 2.900.000). Дополнително Друштвото има депозити во 1 домашна банка (2016: 1 домашна банка). Друштвото има обезбедено залог (гаранција) што го намалува кредитниот ризик за нивото на депонираниот износ во соодветната банка.

6.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да најде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Друштвото нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио треба да остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Друштвото е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Друштвото вклучува предвидување на паричните текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа.

6.2. Управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот е да се заштити способноста на Друштвото да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кој што управува Друштвото на 31 декември 2017 година е МКД 14.163.408.842, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2016: МКД 13.830.156.349). Од овој износ МКД 9.583.887.733 (2016: МКД 9.583.887.733) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 958.388.774 (2016: МКД 958.388.774) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 3.11). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 3.10 и 11.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана во годишната сметка, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно резерви кои ги надминуваат законските резерви и останатите резерви определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

6.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и останатите тековни финансиски средства главно се краткорочни. Поради ова нивната сегашна вредност на денот на годишна сметка е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на нетековниот дел од побарувањата од купувачи, ги вклучува заемите на вработени, и се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Белешки кон годишна сметка

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на билансот на состојба.

Финансиските обврски вклучени во Обврски кон добавувачи, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на билансот на состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G,3G и 4 G лиценца	Останати	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2017	4.860.625.219	1.525.417.256	657.340.905	186.387.088	7.229.770.468
Зголемувања	118.388.023	-	828.852.617	195.967.210	1.143.207.850
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	246.063.906	-	-	(160.600.340)	85.463.566
Намалување	(624.158.237)	-	-	-	(624.158.237)
На 31 декември 2017	<u>4.600.918.911</u>	<u>1.525.417.256</u>	<u>1.486.193.522</u>	<u>221.753.958</u>	<u>7.834.283.647</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2017	3.762.015.610	829.218.016	332.317.364	-	4.923.550.990
Амортизација за годината	450.461.265	108.596.198	292.866.815	-	851.924.278
Намалување	(624.158.237)	-	-	-	(624.158.237)
Трансфер помеѓу групи на средства	(453.853)	-	-	-	(453.853)
На 31 декември 2017	<u>3,587.864.785</u>	<u>937.814.214</u>	<u>625.184.179</u>	<u>-</u>	<u>5.150.863.178</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2017	<u>1.098.609.609</u>	<u>696.199.240</u>	<u>325.023.541</u>	<u>186.387.088</u>	<u>2.306.219.478</u>
На 31 декември 2017	<u>1.013.054.126</u>	<u>587.603.042</u>	<u>861.009.343</u>	<u>221.753.958</u>	<u>2.683.420.469</u>

Во 2017 година беше направено ревидирање на договорите за права за емитување на телевизиски содржини и беа идентификувани пет договори кои се квалификуваа за капитализација. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2017 година во нематеријални средства, категоријата Останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 823.273.214 и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорите (види белешка 12).

Белешки кон годишна сметка

Во денари	Софтвер и лиценци	Концесија, 2G,3G и 4G лиценца	Останати	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2016	4.746.615.410	1.525.417.256	480.558.869	57.919.193	6.810.510.728
Зголемувања	236.214.443	-	176.782.036	172.110.506	585.106.985
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	361.144.802	-	-	(43.642.611)	317.502.191
Намалување	(483.349.436)	-	-	-	(483.349.436)
На 31 декември 2016	<u>4.860.625.219</u>	<u>1.525.417.256</u>	<u>657.340.905</u>	<u>186.387.088</u>	<u>7.229.770.468</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2016	3.731.378.969	720.621.818	142.667.402	-	4.594.668.189
Амортизација за годината	513.986.077	108.596.198	189.649.962	-	812.232.237
Намалување	(483.349.436)	-	-	-	(483.349.436)
На 31 декември 2016	<u>3.762.015.610</u>	<u>829.218.016</u>	<u>332.317.364</u>	<u>-</u>	<u>4.923.550.990</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2016	<u>1.015.236.441</u>	<u>804.795.438</u>	<u>337.891.467</u>	<u>57.919.193</u>	<u>2.215.842.539</u>
На 31 декември 2016	<u>1.098.609.609</u>	<u>696.199.240</u>	<u>325.023.541</u>	<u>186.387.088</u>	<u>2.306.219.478</u>

Во 2016 година беше направено ревидирање на договорите за права за емитување на телевизиски содржини и беа идентификувани два договори кои се квалификуваа за капитализација. Соодветно на тоа, овие права беа признати во 2016 година во нематеријални средства, категоријата Останато, по нето сегашната вредност на идните плаќања во износ од МКД 176.782.036 и ќе се амортизираат во текот на времетраењето на договорите, што е 3 години (види белешка 12).

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2017 година влијаеше на голем број средства, главно софтвер. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото. Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2017	2018	2019	2020	After 2020
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(32.306.403)	(28.564.166)	23.008.350	20.470.042	17.392.177
	<u>(32.306.403)</u>	<u>(28.564.166)</u>	<u>23.008.350</u>	<u>20.470.042</u>	<u>17.392.177</u>

Белешки кон годишна сметка

8. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Земјиште	Згради	Телеком. опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2017	27.833.334	6.247.384.664	23.416.262.532	4.102.532.211	2.131.416.574	35.925.429.315
Зголемувања	44.735	3.403.264	370.528.967	129.880.824	847.062.134	1.350.919.924
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)	-	8.282.836	193.615.422	108.992.772	(396.354.596)	(85.463.566)
Намалувања	-	(6.604.885)	(857.137.042)	(165.036.816)	-	(1.028.778.743)
Пренос од/во средства наменети за продажба	-	(16.856.968)	-	(237.461)	-	(17.094.429)
На 31 декември 2017	<u>27.878.069</u>	<u>6.235.608.911</u>	<u>23.123.269.879</u>	<u>4.176.131.530</u>	<u>2.582.124.112</u>	<u>36.145.012.501</u>
Амортизација						
На 1 јануари 2017	-	2.631.123.362	18.887.031.973	3.412.499.909	-	24.930.655.244
Амортизација за годината	-	162.664.358	890.277.922	278.280.108	-	1.331.222.388
Намалувања	-	(5.792.334)	(857.137.042)	(140.115.142)	-	(1.003.044.518)
Пренос од/во средства наменети за продажба	-	(13.499.068)	-	(237.461)	-	(13.736.529)
Трансфер помеѓу групи на средства	-	-	(8.008)	461.861	-	453.853
На 31 декември 2017	<u>-</u>	<u>2.774.496.318</u>	<u>18.920.164.845</u>	<u>3.550.889.275</u>	<u>-</u>	<u>25.245.550.438</u>
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2017	<u>27.833.334</u>	<u>3.616.261.302</u>	<u>4.529.230.559</u>	<u>690.032.302</u>	<u>2.131.416.574</u>	<u>10.994.774.071</u>
На 31 декември 2017	<u>27.878.069</u>	<u>3.461.112.593</u>	<u>4.203.105.034</u>	<u>625.242.255</u>	<u>2.582.124.112</u>	<u>10.899.462.063</u>

Во 2017 година, Друштвото капитализираше МКД 35.700 (2016: МКД 87.408) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и МКД 8.039.708 (2016: МКД 19.658.295) трошоци поврзани со добивање на целосна документација за инфраструктурата на фиксна линија во согласност со применливите закони во Република Македонија (види белешка 3.5).

Белешки кон годишна сметка

Во денари	Земјиште	Згради	Телеком. опрема	Останато	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност						
На 1 јануари 2016	27.815.977	6.115.089.669	24.883.413.568	4.177.875.658	1.700.032.644	36.904.227.516
Зголемувања	17.357	844.622	345.898.448	66.376.855	1.038.610.781	1.451.748.063
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)		36.050.226	184.291.104	69.383.330	-607.226.851	-317.502.191
Намалувања			-1.997.340.588	-221.901.731		-2.219.242.319
Пренос во средства наменети за продажба		95.400.147		10.798.099		106.198.246
На 31 декември 2016	<u>27.833.334</u>	<u>6.247.384.664</u>	<u>23.416.262.532</u>	<u>4.102.532.211</u>	<u>2.131.416.574</u>	<u>35.925.429.315</u>
Амортизација						
На 1 јануари 2016		2.423.689.930	19.897.182.516	3.268.306.276		25.589.178.722
Амортизација за годината		162.275.528	987.190.045	340.798.588		1.490.264.161
Намалувања			-1.997.340.588	-201.949.932		-2.199.290.520
Пренос во средства наменети за продажба		45.157.904		5.344.977		50.502.881
На 31 декември 2016		<u>2.631.123.362</u>	<u>18.887.031.973</u>	<u>3.412.499.909</u>	<u>0</u>	<u>24.930.655.244</u>
Сегашна вредност						
На 1 јануари 2016	<u>27.815.977</u>	<u>3.691.399.739</u>	<u>4.986.231.052</u>	<u>909.569.382</u>	<u>1.700.032.644</u>	<u>11.315.048.794</u>
На 31 декември 2016	<u>27.833.334</u>	<u>3.616.261.302</u>	<u>4.529.230.559</u>	<u>690.032.302</u>	<u>2.131.416.574</u>	<u>10.994.774.071</u>

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на материјалните средства, направена во текот на 2017 година, влијаеше врз корисниот век на неколку типови на средства, главно базни станици, оптички кабелски линии, останата техничка опрема и ИТ опрема. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на Друштвото.

Ревизијата резултираше со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2017	2018	2019	2020	After 2020
(Намалување)/зголемувањена амортизацијата	(20.434.827)	(18.062.813)	1.380.263	11.293.907	25.823.470
	<u>(20.434.827)</u>	<u>(18.062.813)</u>	<u>1.380.263</u>	<u>11.293.907</u>	<u>25.823.470</u>

9. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

Во денари	2017	2016
Побарувања од купувачи во земјата	4.387.015.361	4.494.769.137
Побарувања од купувачи од странство	77.944.906	173.743.544
Вредносно усогласување на побарувањата	(1.947.351.045)	(1.851.925.676)
	<u>2.517.609.222</u>	<u>2.816.587.005</u>

10. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

Во денари	2017	2016
Парични средства на денарски сметки	38.772.605	78.749.157
Девизна сметка	186.344.237	209.017.765
Парични средства во денарска благајна	17.241.783	8.219.770
Девизна благајна	3.493	2.931
	<u>242.362.118</u>	<u>295.989.623</u>

Белешки кон годишна сметка

11. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Во денари

Видови на акции	Сопственост	1 јануари 2017		% Зголемувањ е	Намалувањ е	31 декември 2017	
							%
Обични акции	Физички лица	193.957.600	2,03	-	(6.590.800)	187.366.800	1,96
	Правни лица	5.095.045.200	53,16	6.590.800	-	5.101.636.000	53,23
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00
	Вкупно	9.583.887.733	100,00	6.590.800	(6.590.800)	9.583.887.733	100,00

		1 јануари 2016		% Зголемувањ е	Намалувањ е	31 декември 2016	
							%
	Физички лица	194.702.600	2,03		(745.000)	193.957.600	2,03
	Правни лица	5.094.300.200	53,16	745.000		5.095.045.200	53,16
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00
	Вкупно	9.583.887.733	100,00	745.000	(745.000)	9.583.887.733	100,00

Златната акција со номинална вредност од МКД 9.733 е во сопственост на Владата на Република Македонија. Согласно член 16 од Статутот на Друштвото сопственикот на златна акција има дополнителни права со кои се немаат стекнато сопствениците на обични акции. Имено, ниту едно решение или одлука на Собранието на акционерите поврзана со: создавање, распределба или издавање на акционерски капитал; здружување, спојување, одделување, консолидирање, трансформирање, реконструкција, престанок или ликвидација на Друштвото; менување на основните деловни активности на Друштвото; отуѓување или напуштање на основните деловни активности или на значајните средства на Друштвото; дополнување на Статутот на Друштвото на таков начин што се менуваат или поништуваат правата коишто произлегуваат од златната акција; или промена на називот на Друштвото; нема да биде полноважна доколку имателот на златната акција гласа против соодветното решение. Правата кои ги има имателот на златната акција се детално наведени во Статутот на Друштвото.

11.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза на хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акциите, без данок, изнесува МКД 3.843.504.722. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 1.4).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.357.351, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

11.2. Законски резерви

Собранието на акционери на Друштвото на нивниот состанок одржан на 12 април 2016 година ја усвои одлуката за распределба на МКД 279.145.260, кои што ја надминуваат законски определената резерва на Друштвото како резултат на присоединувањето на ТММК кон Друштвото, во акумулираната добивка на Друштвото.

Белешки кон годишна сметка

12. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

Во денари	2017	2016
Добавувачи во земјата	1.191.841.385	1.242.112.592
Добавувачи во странство	260.729.745	230.680.609
Добавувачи за нефактурирани стоки	52.520.694	63.352.908
	<u>1.505.091.824</u>	<u>1.536.146.109</u>

Во категоријата Добавувачи во земјата МКД 3.074.535 (2016: МКД 187.871.577) претставува сегашна вредност на краткорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена завршена во 2012 година. Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Во категоријата Добавувачи во земјата МКД 371.931.450 (2016: МКД 209.078.842) претставува сегашна вредност на краткорочни обврски поврзани со капитализацијата на одредени договори за права за емитување на телевизиски содржини во 2014, 2015, 2016 и 2017 година (биди белешка 7). Долгорочниот дел на обврските од овие трансакции се презентирани во долгорочни обврски кон добавувачи во Билансот на состојба во износ од МКД 513.713.836 (2016: МКД 159.786.853). Овие обврски првично се признаваат по нето сегашната вредност на идните плаќања и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во Билансот на успех. Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 3,25% и 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни финансиски обврски.

Со Одлука на Одборот на директори на Друштвото донесена на редовниот состанок на 13 септември 2016 година одобрено е склучувањето на Рамковен договор за заем помеѓу Друштвото, како заемопримач и Маѓар Телеком АД, како заемодавач, под следни услови: вредноста на заемот согласно Рамковниот Договор за заем е во максимален износ од 6 милиони евра (без камата); евентуални задолжувања по основ на овој договор за заем ќе се вршат врз основа на Рамковниот договор за заем и по потреба, проследено со писмено известување до Заемодавачот („Известување за користење на средства“) во коешто ќе биде специфициран датумот на валута на евентуалната исплата и износот на заемот; евентуалните задолжувања врз основа на Рамковниот договор за заем ќе се враќаат во согласност со достапната готовина и земајќи ја предвид оперативната ликвидност на Друштвото до 31 март 2017 година. Друштвото се нема задолжено со било каков износ од Рамковниот Договор за заем.

13. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

Во денари	2017	2016
Приходи од продажба во земјата	9.446.923.125	9.700.257.465
Приходи од продажба во странство	774.171.059	785.242.289
	<u>10.221.094.184</u>	<u>10.485.499.754</u>

14. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

Во денари	2017	2016
Пенали за раскинати договори	67.966.150	43.587.820
Нето добивки од продажба на основни средства	4.158.517	15.556.085
Приходи од надомест на штета од осигурување	8.491.894	2.037.307
Наплатени отпишани побарувања	3.612.504	4.875.699
Отпис на обврски	1.801.271	958.356
Останати приходи	59.881.275	47.235.272
	<u>145.911.611</u>	<u>114.250.539</u>

Во 2017 година износот од МКД 35.063.567 (2016:МКД 21.946.704) во категоријата Останати приходи претставува главно префактурирани трошоци за вработени кон Дојче Телеком, кои работеле на заеднички проекти .

Белешки кон годишна сметка

15. УСЛУГИ СО КАРАКТЕР НА МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ И ОСТАНАТИ ТРОШОЦИ И РАСХОДИ

Во денари	2017	2016
Плаќања кон оператори	894.255.895	1.043.571.238
Одржување	542.516.391	452.765.777
Услуги	532.000.414	562.384.686
Маркетинг и донации	316.738.603	304.825.938
Такси, давачки и локални даноци	280.807.467	276.203.439
Подизведувачи	229.254.600	278.474.723
Трошоци за тантиеми	190.864.056	242.091.165
Исправка на вредноста побарувањата	153.982.007	58.025.424
Закупнини	138.450.551	142.975.043
Консултантски услуги	42.444.647	47.116.878
Намалување на вредноста на залихите	32.876.975	24.052.620
Загуба од расход на нетековни средства	21.227.854	44.019.772
Осигурување	14.327.367	11.634.615
Останато	16.596.503	12.642.832
	<u>3.406.343.330</u>	<u>3.500.784.150</u>

16. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во денари	2017		2016	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc.	2.304.931	21.020.630	1.343.765	19.765.570
Подружници на доминантниот сопственик	12.778.511	2.507.918	16.189.221	3.894.092
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	575.875.020	230.832.332	618.569.275	212.861.680
Подружници на основното матично друштво	78.825.507	51.407.004	49.077.280	13.458.689
Друштво контролирано од клучното раководство на Друштвото Мобико ДООЕЛ	199.236	1.314.381	1.046.447	1.403.628

Дополнително на погоре прикажаните приходи и трошоци кои произлегуваат од трансакции со поврзаната страна Мобико ДООЕЛ, купени се трговски стоки и средства во износ од МКД 2.561.964 (2016: МКД 59.732.017), без вклучен ДДВ. Како резултат на промените во раководството на Друштвото, износите прикажани за Мобико ДООЕЛ за 2017 година се однесуваат за периодот од 1 јануари 2017 година до 30 јуни 2017 година.

Белешки кон годишна сметка

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Друштвото се следните:

Во денари	2017		2016	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Доминантен сопственик Magyar Telekom Plc.	5.858.147	9.845.201	3.717.231	8.893.311
Подружници на доминантниот сопственик	3.460.388	595.253	27.036.467	3.458.815
Основно матично друштво Deutsche Telekom AG	96.099.977	241.952.837	91.783.781	197.602.690
Подружници на основното матично друштво	117.035.691	61.404.764	269.727.327	297.745.775
Друштво контролирано од клучното раководство на Друштвото Мобико ДООЕЛ	-	-	247.992	-

Како резултат на промените во раководството на Друштвото, од 1 јули 2017 година Мобико ДООЕЛ за 2017 година не е друштво контролирано од клучното раководство на Друштвото. Поради тоа износите за побарувањата и обврските не се прикажани погоре.

17. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на билансот на состојба кои ќе влијаат на билансот на успех или билансот на состојба за 2017 година.

Андреас Елснер
Главен извршен директор

Горан Трајановски
Главен оперативен
директор

Славко Пројкоски
Главен директор за
финансии

Горан Тиловски
Директор на сектор за
контрола, сметководство
и даноци
Овластен сметководител
Рег. Бр. 0105436